

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Víta Bičáka a soudců Mgr. Viktora Sedláka a JUDr. Davida Vláčila v právní věci žalobkyně **B** ■■■■ **G** ■■■■ narozené ■■■■ bytem v ■■■■ zastoupené Mgr. Michaelou Lukášovou Bryneckou, advokátkou se sídlem v Olomouci, 8. května 25, proti žalované **České republice – Ministerstvu spravedlnosti**, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, o zaplacení částky 400 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 15 C 104/2019, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2020, č. j. 30 Co 314/2020-253, takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2020, č. j. 30 Co 314/2020-253, v potvrzujícím výroku (výrok II) a ve výroku o nákladech odvolacího řízení (výrok III) a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 4. 6. 2020, č. j. 15 C 104/2019-217, ve výroku o zamítnutí žaloby ohledně částky 385 000 Kč s příslušenstvím (výrok II) a ve výroku o nákladech řízení (výrok III) **se zrušují** a věc se v tomto rozsahu **vrací** Obvodnímu soudu pro Prahu 2 k dalšímu řízení.

II. Ve zbývajícím rozsahu se dovolání **odmítá**.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 4. 6. 2020, č. j. 15 C 104/2019-217, vyslovil povinnost žalované zaplatit žalobkyni částku 15 000 Kč

spolu s úrokem z prodlení ve výši 9,75 % ročně z této částky od 20. 5. 2019 do zaplacení (výrok I), přičemž co do zbývajícího žalobního požadavku znějícího na zaplacení částky 385 000 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok II). Zároveň s tím žalované uložil nahradit žalobkyni náklady řízení (výrok III).

2. Soud prvního stupně takto rozhodl o žalobě, jejímž prostřednictvím se žalobkyně domáhala vůči žalované zaplacení částky 400 000 Kč s příslušenstvím z titulu zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která jí byla způsobena nezákonným rozhodnutím Policie ČR, Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje ze dne 8. 12. 2016, č. j. [REDAKCE] o zahájení jejího trestního stíhání pro spáchání trestného činu týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1 a 2 písm. b) a d) trestního zákoníku a trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1, 4 písm. d) trestního zákoníku. Toto trestní stíhání totiž skončilo právní mocí rozsudku Okresního soudu v Olomouci ze dne 6. 12. 2018, č. j. [REDAKCE] kterým byla žalobkyně zproštěna obžaloby. Nebylo totiž prokázáno, že se stal skutek, pro jehož spáchání byla stíhána.

3. V souladu se skutkovým závěrem, který soud prvního stupně po provedeném dokazování učinil, jednání, jež bylo žalobkyni podle zmíněného usnesení o zahájení jejího trestního stíhání kladeno za vinu, se žalobkyně měla dopustit v souvislosti s péčí o svého nezletilého vnuka Š [REDAKCE] a to ve spolupachatelství se svým manželem, který je otcem nezletilého. Ještě předtím, než bylo toto trestní stíhání žalobkyně zahájeno, přitom Okresní soud v Olomouci dne 5. 2. 2016 nařízeným předběžným opatřením žalobkyni uložil, aby nezletilého, o něhož pečovala od jeho narození, odevzdala do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, načež rozsudkem ze dne 31. 5. 2017, č. j. [REDAKCE] tento soud nařídil ústavní výchovu nezletilého na dobu tří let. Žalobkyně, která již byla dříve soudně trestána, naposledy pak v roce 2016 za trestný čin podvodu, tento stav snášela velmi těžce, neboť byla na nezletilého silně fixována a věnovala mu veškerý svůj čas. Jiné oblasti jejího života, než oblast života rodinného, v níž u ní došlo k odloučení se od nezletilého i k odvrácení se od té části rodiny, která přezkum výchovných poměrů nezletilého u žalobkyně iniciovala, však již předmětné trestní stíhání u žalobkyně výrazně neovlivnilo, neboť žalobkyně nebyla zaměstnána, neztratila své přátele a pro neustálou péči o nezletilého se ani nevěnovala žádným volnočasovým aktivitám.

4. Po právním posouzení uvedených skutečností, které vycházelo z aplikace § 1, § 5 písm. a), b), § 7 odst. 1, § 8 odst. 1 a § 31a odst. 1, 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, dospěl soud prvního stupně k závěru, že požadavku žalobkyně lze vyhovět jen zčásti. Za situace, kdy předmětné trestní stíhání žalobkyně skončilo pravomocným zproštěním obžaloby z důvodu, který je upraven v § 226 písm. a) trestního řádu, je zde dána existence nezákonného rozhodnutí ve smyslu § 8 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., kterým je usnesení o zahájení trestního stíhání žalobkyně ze dne 8. 12. 2016. Mezi trestním stíháním žalobkyně a odebráním nezletilého z její péče však dle soudu prvního stupně „není zcela jasná hlavní příčinná souvislost“, neboť příčina tohoto odloučení vycházela ze souběžně probíhajícího opatrovnického řízení a z rozhodnutí, která byla v tomto opatrovnickém řízení vydána. Právě v tomto řízení totiž bylo rozhodnuto o odebrání nezletilého z péče žalobkyně i o nařízení jeho ústavní výchovy, a to nejen na základě zjištění o probíhajícím trestním stíhání žalobkyně, ale i na základě dalších zjištění. Soud prvního stupně nicméně připustil, že toto trestní stíhání pozici žalobkyně v opatrovnickém řízení jistě ztížilo a bylo též důvodem, pro který opatrovnický soud následně ústavní výchovu nezletilého nařídil. Jedinou oblastí, kterou trestní stíhání u žalobkyně

postihlo, tedy byla oblast jejího rodinného života. Po přihlédnutí k výši odškodnění nemajetkové újmy, jež bylo poškozenému přiznáno v řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. [REDAKCE] ve kterém se taktéž jednalo o trestný čin týrání svěřené osoby, a po vyhodnocení společných i odlišných znaků tohoto případu s případem žalobkyně, pak soud prvního stupně přiměřeně zadostiučinění, jež žalobkyni náleží, vyčíslil na částku 15 000 Kč, ohledně níž žalobě vyhověl. Tato částka podle prvostupňového soudu respektuje obecně sdílenou představu spravedlnosti a současně koresponduje i s výší odškodnění, které v souvislosti se stejným trestním stíháním žalovaná v rámci předběžného projednání nároku přiznala manželu žalobkyně, jenž byl za stejných okolností rovněž trestně stíhán a poté obžaloby zproštěn.

5. K odvoláním obou účastnic řízení ve věci rozhodoval Městský soud v Praze, který v záhlaví označeným rozsudkem odvolání žalované vzhledem k jeho obsahovým nedostatkům odmítl (výrok I), a poté rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o věci samé, jakož i ve výroku o nákladech řízení potvrdil (výrok II) a dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení (výrok III).

6. Odvolací soud poté, co zopakoval dokazování rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 27. 6. 2019, č. j. [REDAKCE] předně přisvědčil skutkovým závěrům soudu prvního stupně, které pouze doplnil o zjištění učiněná z uvedeného rozsudku, jímž byla s účinností od jeho právní moci, tj. ode dne 27. 8. 2019, zrušena ústavní výchova nezletilého Š [REDAKCE] s tím, že nezletilý byl svěřen do péče svého otce. Následně se odvolací soud ztotožnil též s právním závěrem soudu prvního stupně o existenci nezákonného rozhodnutí jako jedné z podmínek pro vznik tvrzené odpovědnosti žalované za újmu, která jím žalobkyni vznikla. Poté podrobně citoval pasáže z judikatury Nejvyššího soudu zabývající se postupem při stanovení přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, načež uzavřel, že částka 15 000 Kč, kterou soud prvního stupně žalobkyni přiznal, odpovídá výstupům získaným z porovnání jejího případu s případem, který zmínil soud prvního stupně, stejně jako s případem, o němž Obvodní soud pro Prahu 2 rozhodl pod sp. zn. [REDAKCE]. Pokud pak žalobkyně akcentovala zásah nezákonného rozhodnutí do jejího rodinného života, který se projevil odebráním jejího vnuka z její péče na dobu několika let, mezi tímto zásahem a trestním stíháním žalobkyně neexistuje vztah příčinné souvislosti. O odebrání nezletilého Š [REDAKCE] z péče žalobkyně totiž bylo rozhodnuto v opatrovnickém řízení, stejně jako o nařízení ústavní výchovy nezletilého a o jejím následném zrušení. Pakliže tato rozhodnutí nebyla nikdy pro svou nezákonnost zrušena, nejedná se o nezákonná rozhodnutí, a odloučení od vnuka proto mezi následky způsobené v osobní sféře žalobkyně jejím trestním stíháním nepatří.

II. Dovolání a vyjádření k němu

7. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně v celém jeho rozsahu dovoláním. Přípustnost dovolání spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, přičemž důvod dovolání dovozuje z nesprávného právní posouzení věci, jehož se odvolací soud dopustil při vymezení, ohledně jakých skutkových okolností má být zjišťován vztah příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím a nemajetkovou újmu, kterou žalobkyně utrpěla.

8. Odvolací soud se dle žalobkyně zaměřil pouze na časovou souvislost mezi zahájením

jejího trestního stíhání a jemu předcházejícím odebráním nezletilého Š [REDAKCE] z její péče na základě vydaného předběžného opatření opatrovnického soudu, přičemž se opomenul zabývat též existencí příčinné souvislosti mezi tímto trestním stíháním a následným nařízením ústavní výchovy nezletilého. Stalo se tak navzdory tomu, že zmíněným trestním stíháním žalobkyně a jejího manžela bylo rozhodnutí o nařízení ústavní výchovy nezletilého taktéž odůvodněno, a jakmile došlo k vydání pravomocného zprošťujícího rozsudku v této trestní věci, byla předmětná ústavní výchova s odkazem na toto rozhodnutí zrušena. Popsaný zásah do práva žalobkyně na rodinný život však odvolací soud nezohlednil. Žalobkyně dále připomněla vlastní průběh obou souběžně vedených řízení z hlediska časové posloupnosti rozhodnutí, která byla v jejich průběhu vydána, a dodala, že pro ni nepříznivá rozhodnutí, která vydával opatrovnický soud, nemohla pro jejich nezákonnost napadat. Vycházela totiž z probíhajícího trestního stíhání týkajícího se údajné trestné činnosti, jíž se žalobkyně a její manžel měli dopustit právě vůči nezletilému Š [REDAKCE] pročež nebylo možné očekávat, že by opatrovnický soud mohl do okamžiku skončení trestní věci nezletilého do péče zmíněných osob vrátit. Přestože k odebrání nezletilého z péče žalobkyně došlo před zahájením jejího trestního stíhání, odvolací soud při posuzování následků majících svou příčinu v tomto trestním stíhání již nezohlednil ta rozhodnutí opatrovnického soudu, která na usnesení o zahájení trestního stíhání žalobkyně navazovala. Zahájením trestního stíhání přitom žalobkyně fakticky přišla o jakoukoli šanci na vrácení nezletilého zpět do své péče, přičemž nebytí tohoto trestního stíhání, rozhodnutí opatrovnického soudu, jímž byla ústavní výchova nezletilého nařízena, by nemohlo být důvodné ani zákonné. Z toho žalobkyně dovozuje, že nezákonné rozhodnutí o zahájení jejího trestního stíhání bylo podstatnou příčinou následného nařízení ústavní výchovy jejího nezletilého vnuka a tím i velmi citelného zásahu do její osobnostní sféry, jenž však odvolací soud do přiznaného odškodnění nemajetkové újmy žalobkyně nikterak nepromítl. Žalobkyně proto navrhla, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu, jakož i výroky II a III rozsudku soudu prvního stupně zrušil, a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

9. Žalovaná se k dovolání žalobkyně nevyjádřila.

III. Přípustnost dovolání

10. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 2. 2019 (viz čl. IV zákona č. 287/2018 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

11. Dovolání bylo podáno včas a osobou k tomu oprávněnou, a to za splnění podmínky povinného zastoupení podle § 241 odst. 1 a 4 o. s. ř. Zároveň toto dovolání obsahuje všechny náležitosti vyžadované § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud se proto dále zabýval jeho přípustností.

12. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

13. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

14. Dovolatelka napadla rozsudek odvolacího soudu v celém jeho rozsahu, tedy kromě

potvrzujícího výroku II jej napadla i ve výroku I, jímž bylo odmítnuto odvolání žalované, a ve výroku III o nákladech odvolacího řízení.

15. Dovolání žalobkyně v části směřující proti výroku I napadeného rozsudku, kterým odvolací soud odmítl odvolání žalované, však není subjektivně přípustné. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v závěru, že k podání dovolání je účastník řízení oprávněn jen tehdy, vznikla-li v jeho poměrech rozhodnutím odvolacího soudu procesní újma odstranitelná tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší. Dovolání tudíž může podat jen ten účastník, jehož nároku nebylo zcela vyhověno nebo jemuž byla soudem uložena povinnost (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1363/96, dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1760/98, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 2. 2001, sp. zn. 29 Cdo 2357/2000). Bylo-li výrokiem I napadeného rozsudku odvolacího soudu rozhodnuto o odmítnutí odvolání, které podala žalovaná proti výroku rozsudku soudu prvního stupně, jímž bylo žalobě částečně vyhověno, je přitom zřejmé, že žádná újma na procesních právech žalobkyně tímto výrokiem způsobena nebyla. Dovolání žalobkyně proto dovolací soud v tomto rozsahu podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

16. Nepřípustné je rovněž dovolání žalobkyně v části směřující proti výroku napadeného rozsudku o nákladech řízení, neboť to plyne z § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

17. Ve zbývajícím rozsahu však dovolání přípustné je. Dovolatelce, která napadá právní posouzení příčinné souvislosti odvolacím soudem, jež spočívá ve stanovení, mezi jakými skutkovými okolnostmi má být její existence zjišťována, případně zda a jaké okolnosti jsou způsobitelné tento vztah vyloučit (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2011, sp. zn. 28 Cdo 3471/2009, nebo rozsudek téhož soudu ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 30 Cdo 283/2016), sice nelze přisvědčit v názoru, že by otázka hmotného práva týkající se určení skutečností významných z pohledu zhodnocení závažnosti utrpěné nemajetkové újmy, mezi kterými má být zjišťována příčinná souvislost ve vztahu k nezákonnému rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, na niž žalobkyně své dovolání vystavěla, dosud nebyla v judikatuře dovolacího soudu vyřešena, odvolací soud se však při řešení této otázky od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu odchýlil.

IV. Důvodnost dovolání a právní úvahy dovolacího soudu

18. Dovolání je důvodné.

19. Předpokladem vzniku odpovědnosti státu za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím podle § 8 odst. 1 a § 31a zákona č. 82/1998 Sb. je současné splnění tří podmínek: 1) zrušení rozhodnutí pro nezákonnost, 2) vznik újmy a 3) příčinná souvislost mezi nezákonným rozhodnutím a vznikem újmy. V každém jednotlivém případě uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy je třeba zkoumat splnění uvedených tří podmínek, tedy rovněž to, zda ve sféře poškozeného vznikla v důsledku nezákonného rozhodnutí újma (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1684/2010, a ze dne 10. 9. 2014, sp. zn. 30 Cdo 200/2014).

20. Jak odvolací soud přiléhavě uvedl, postupem při stanovení přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou poškozenému trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, se Nejvyšší soud zabýval ve svém rozsudku ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 122/2012, který odvolací soud ve svém rozhodnutí též obsáhle citoval. V tomto rozhodnutí přitom Nejvyšší soud uvedl, že zadostiučinění za nemajetkovou újmu

způsobenou trestním stíháním, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, se poskytuje podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., jenž je normou s relativně neurčitou hypotézou, která není stanovena přímo právním předpisem, a jenž tak přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Soudy při stanovení formy či výše zadostiučinění vychází především z těchto kritérií: 1) z povahy trestní věci, 2) z délky trestního stíhání, a 3) z dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby. Forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namístež pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat.

21. Posledně zmíněné kritérium spočívající v posouzení následků způsobených trestním řízením v osobnostní sféře poškozené osoby přitom umožňuje zohlednění individuálních následků trestního stíhání v osobnostní sféře poškozené osoby, jež mohou být umocněny či zmírněny v důsledku objektivních skutečností daného případu formulovaných pod body 1 a 2. Jinými slovy řečeno, negativní dopady zahájeného trestního stíhání do osobnosti člověka - morální narušení osobnosti (integrity) poškozeného v době trestního stíhání a narušení její profesní, soukromé, rodinné, popřípadě i jiné sféry života - mohou být zvýrazněny či naopak potlačeny podle intenzity naplnění prvních dvou kritérií. Které konkrétní složky osobnosti mohou být zahájením a vedením trestního stíhání v konkrétním případě narušeny, nelze předem taxativně stanovit. Je proto úkolem soudů, aby v každém jednotlivém řízení k tvrzení účastníků (a případným důkazním návrhům) toto zjišťovaly.

22. Nejvyšší soud ve své judikatuře dále uvedl, k jakým okolnostem, vedle shora uvedených kritérií, je třeba při stanovení formy a výše zadostiučinění přihlídnout, a uzavřel, že „v konečném důsledku musí výše soudem přiznaného zadostiučinění odpovídat výši přiznaného zadostiučinění v případech, které se v podstatných znacích (poměřovaných zejména s ohledem na uvedená kritéria) shodují. Jinak vyjádřeno, výše přiznaného zadostiučinění by se neměla bez zjevných a podstatných skutkových odlišností konkrétního případu podstatně odlišovat od zadostiučinění přiznaného v případě skutkově obdobném. Významnější odchylka je v tomto směru možná jen tehdy, bude-li též soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna“ (kromě již zmíněného rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, k tomu srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 67/2016).

23. Z judikatury Nejvyššího soudu reprezentované zejména rozsudkem ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. 30 Cdo 190/2013, nebo rozsudkem ze dne 17. 2. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1930/2014, uveřejněným pod číslem 82/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, plyne, že při řešení otázky vztahu příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem a vzniklou škodou je z celého řetězce všeobecné příčinné souvislosti (v němž každý jev má svou příčinu, zároveň však je příčinou jiného jevu) třeba sledovat jen ty příčiny, které jsou důležité pro odpovědnost za škodu. Musí jít o skutečnosti podstatné, bez nichž by ke vzniku škody nedošlo. Pro existenci kausálního nexu je nezbytné, aby řetězec postupně nastupujících příčin a následků byl ve vztahu ke vzniku škody natolik propojen, že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku. To znamená, aby prvotní příčina bezprostředně vyvolala jako následek příčinu jinou a ta případně příčinu další. K přerušení příčinné souvislosti dochází, jestliže nová okolnost působila jako výlučná a samostatná příčina, která vyvolala vznik škody bez ohledu na původní škodnou událost. Naopak zůstala-li původní škodná událost tou skutečností, bez níž by k následku nedošlo, příčinná souvislost se nepřerušuje.

Podle teorie adekvátní příčinné souvislosti je příčinná souvislost dána tehdy, jestliže je škoda podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem protiprávního úkonu nebo škodní události. Současně se musí prokázat, že škoda by nebyla nastala bez této příčiny (*conditio sine qua non*). Srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05, uveřejněný pod č. 177/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, a v něm označené odkazy na literaturu k teorii adekvátní příčinné souvislosti. Ústavní soud v uvedeném nálezu ve vztahu k teorii adekvátnosti příčinné souvislosti rozvedl, že „(...) v řadě vzájemně souvisejících příčin nejsou všechny příčiny stejně významné. Základní obsahovou náležitostí odůvodnění rozhodnutí o příčinné souvislosti tak musí být úvaha o kritériích, kterými se odlišují právně podstatné příčiny od příčin právně nepodstatných, a aplikace těchto kritérií na konkrétní případ.“

24. Napadené rozhodnutí odvolacího soudu však není s citovanými judikaturními závěry v souladu.

25. V rámci tvrzení týkajících se dopadu trestního stíhání žalobkyně do její osobnostní sféry žalobkyně v podané žalobě a jejích doplněních ze dne 10. 9. 2019, 19. 11. 2019 a 4. 2. 2020 mj. uvedla, že toto trestní stíhání mělo velmi zásadní dopad i na její rodinný život, neboť jedním z jeho následků bylo její několikaleté odloučení od nezletilého vnuka, o něhož od jeho narození až do té doby pečovala a který se měl stát obětí trestného činu, jenž byl žalobkyni a jejímu manželovi (otci nezletilého) kladen za vinu. Toto své tvrzení pak žalobkyně dokládala mj. poukazem na odůvodnění rozsudku Okresního soudu v Olomouci ze dne 31. 5. 2017, č. j. [REDAKCE] jímž byla nařízena ústavní výchova nezletilého a o níž měl tento soud rozhodnout mj. právě i na základě zjištění o existenci probíhajícího trestního řízení a povaze v něm řešené trestné činnosti, jakož i poukazem na rozsudek téhož soudu ze dne 27. 6. 2019, č. j. [REDAKCE] kterým byla ústavní výchova nezletilého Š [REDAKCE] zrušena. Posledně zmíněným rozsudkem, jímž byl nezletilý svěřen do péče svého otce, čímž se znovu fakticky vrátil i do péče žalobkyně, která je otcovou manželkou, měl totiž opatrovnický soud přímo reagovat právě na pravomocný zprošťující rozsudek vydaný v předmětném trestním řízení. Tato žalobní tvrzení, navzdory jejich závažnosti a způsobilosti ovlivnit hodnocení dopadu trestního řízení žalobkyně do jejího rodinného života, však odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně zhodnotil z pohledu řešené věci bez dalšího jako nevýznamná. Poukázal přitom jednak na okamžik, kdy byl nezletilý na základě vydaného předběžného opatření opatrovnického soudu z péče žalobkyně odebrán (tj. před zahájením jejího trestního stíhání), jednak na skutečnost, že ústavní výchova nezletilého byla realizována na základě rozhodnutí vydaných v jiném (tj. v opatrovnickém) soudním řízení, přičemž tato rozhodnutí nikdy nebyla pro svou nezákonnost zrušena. Této úvaze odvolacího soudu lze však přisvědčit pouze potud, že vlastní odebrání nezletilého z péče žalobkyně nezákonným usnesením o zahájení jejího trestního stíhání jistě způsobeno nebylo, neboť okamžiku vydání tohoto rozhodnutí předcházelo. Nelze ji však již přijmout ve vztahu k možnosti, že by se i další průběh trestního řízení *a priori* nemohl významnou měrou podílet na podobě i výsledku opatrovnického řízení odrážejícím se jednak v rozhodnutích o prodloužení doby trvání zmíněného předběžného opatření vydaných v době po zahájení trestního stíhání žalobkyně podle § 460 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“), když doba trvání předběžného opatření upravujícího poměry dítěte podle § 452 z. ř. s. je v souladu s § 459 odst. 1 z. ř. s. omezena pouze na 1 měsíc od jeho vykonatelnosti, jednak v rozhodnutí o nařízení ústavní výchovy nezletilého a jeho následném déletrvajícím odloučení od žalobkyně. Podmiňovat promítnutí tohoto výsledku opatrovnického řízení do žalobkyni požadovaného odškodnění předchozím zrušením rozhodnutí, která byla v tomto

opatrovnickém řízení vydána, pro jejich nezákonnost, jak požadoval odvolací soud, přitom není namístě, neboť odpovědnostní titul je zde dán existencí nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání žalobkyně, přičemž odškodnitelný dopad tohoto rozhodnutí do rodinného života žalobkyně zde mohl prostřednictvím posléze vydaných rozhodnutí opatrovnického soudu nastat právě a zejména tehdy, jednalo-li se o rozhodnutí zákonná, současně však tímto trestním stíháním ovlivněná.

26. Dovodil-li tedy odvolací soud (stejně jako soud prvního stupně, s nímž se odvolací soud v jeho závěru ztotožnil), že dopady trestního stíhání, které žalobkyně tvrdila ve vztahu ke ztrátě možnosti po nezanedbatelně dlouhou dobu o svého vnuka pečovat, nelze v rámci přiměřeného zadostiučinění za újmu tímto stíháním způsobenou zohlednit, neboť jejich původ lze spojovat nikoliv s trestním stíháním žalobkyně, nýbrž výhradně s rozhodnutími, která vydal opatrovnický soud, a to aniž se odvolací soud zabýval otázkou, zda rozhodnutí opatrovnického soudu vydaná v době po zahájení předmětného trestního řízení nebyla právě tímto řízením významnou měrou ovlivněna, odchýlil se tím od výše zmíněné judikatury Nejvyššího soudu řešící otázky vztahu příčinné souvislosti a skutečností zohlednitelných v rámci odškodnění nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním. Přitom právě i případná skutková zjištění mapující dopady trestního stíhání žalobkyně do výsledku předmětného opatrovnického řízení a tím i do jejího rodinného života mohou výši přiznaného zadostiučinění za utrpěnou nemajetkovou újmu významně ovlivnit, neboť ta – jak bylo konstatováno zejména v již zmíněných rozsudcích Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, a ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014 – musí zásadně odpovídat výši zadostiučinění přiznanému v případech, jež se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují.

27. Vzhledem k tomu, že právní posouzení věci odvolacím soudem je z uvedeného důvodu neúplné, a tudíž nesprávné, postupoval proto Nejvyšší soud podle § 243e odst. 1 o. s. ř., v souladu s nímž rozsudek odvolacího soudu v tím dotčené části zrušil. Protože důvody, pro které bylo toto rozhodnutí částečně zrušeno, platí také na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud podle § 243e odst. 2 o. s. ř. rovněž i příslušnou část tohoto rozsudku a věc vrátil v tomto rozsahu soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

28. Soudy nižších stupňů jsou ve smyslu § 243g odst. 1 části první věty za středníkem o. s. ř., ve spojení s § 226 o. s. ř., vázány právním názorem dovolacího soudu, jenž byl v tomto rozsudku vysloven.

29. O náhradě nákladů řízení včetně nákladů řízení dovolacího rozhodne soud v novém rozhodnutí o věci (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 12. 5. 2021

Mgr. Vít Bičák v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Tereza Figurová